

- Politika k prosazení potřeb ochrany přírody v zemích střední a východní Evropy a vztah k politice uplatňované v zemích Evropské unie.
- Možnosti rozšíření a rozvoje aktivity Evropského fóra v rámci zemí Evropské unie i zemí střední a východní Evropy v následujících letech.

Závěrečná část konference, která shrnula výsledky všeobecné diskuse i návrhy z jednání sekcí, byla věnovaná hlavně směřování činnosti Fóra v příštích dvou letech. Setkání chtělo jednak porovnat tuto část zemědělské

politiky napříč Evropou, ukázat její kontrasty a rozdíly, dále se snažilo dokumentovat šance ochrany přírody při implementaci vhodných zemědělských metod. Kladlo si také za cíl zdůraznit, jak je potřebné porozumění mezi zemědělci a ochránci přírody, aby se mohla formulovat jasná a efektivní politika.

Z konference bude vydán sborník v angličtině a zvláštní číslo časopisu Veronica, které přinese i další materiály k aktualizaci tématu na naše podmínky.

Jaroslav Ungerman

Človek na prelome tisícročí

Človek na prelome tisícročí: pohľad z obidvoch strán – taký bol názov medzinárodnej interdisciplinárnej konferencie, ktorá sa konala 3.–5. septembra 1998 v Olomouci. Usporiadateľom bola Katedra sociológie a andragogiky Filozofickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci v spolupráci s Ostravskou univerzitou, Central European University v Budapešti, Národným vzdelávacím fondom v Prahe a Asociáciou inštitúcií vzdelávania dospelých ČR ESREA. Prezidentom konferencie bol prof. Jindra Kulich z University of British Columbia vo Vancouveri v Kanade, vedeckým tajomníkom doc. PhDr. Vladimír Jochmann z Univerzity Palackého v Olomouci. Konferencia prebiehala v príjemnom prostredí areálu Univerzity Palackého.

Nosnou témou podujatia bola andragogika, teda vzdelávanie dospelých, v dnešnom meniacom sa svete, avšak rokovanie ukázalo, že nosnou témou boli vlastne civilizačné problémy a ich vplyvy na človeka na konci tisícročia. To ostatne vyplynulo aj z programového zámeru usporiadateľov, ktorí uvádzali, že *“bez ohľadu na to, či sa nachádzame na prelome tisícročí a či*

súčasný stav našej civilizácie chápeme ako rozvoj, prechod, krízu alebo akokoľvek inak, myslíme si, že civilizačné premeny súčasného obdobia sú natoľko prenikavé a tak silno pôsobia na človeka, ktorý stojí uprostred nich, že je nevyhnutné pomôcť mu, aby sa s nimi vyrovnal. V tomto zmysle chápeme úlohu andragogiky ako pomoc ľuďom pri zvládaní tejto záťaže (starostlivosť o ľudí) a vedenie ľudí v tomto procese (agogé).“ Usporiadatelia zamerali obsah a priebeh konferencie tak, aby postihla súčasné integračné a dezintegračné procesy vo svetovom, európskom i národnom meradle a ich vplyv na človeka, kultúru a spoločnosť. Cieľom bolo tiež osvetliť túto problematiku "z oboch strán" t.j. v konfrontácii Západu a integrujúceho sa Východu, teda krajín strednej a východnej Európy. Tematicky konferencia čerpala z nedávnych svetových kongresov a konferencií o vzdelávaní dospelých (UNESCO, CONFITEA, Hamburg), o životnom prostredí v Riu de Janeiro, populácii v Káhire a Pekingu, o sociálnych problémoch v Kodani a ďalších podujatí.

Rokovanie konferencie prebiehalo v ôsmich sekciách. Prvá sekcia sa zaoberala vzdelávaním dospelých, celo-

životným učením ako rozvojom osobnosti a jedným zo základných trendov súčasnosti – učiacou sa spoločnosťou – a v súvislosti s tým vzdelávaním seniorov a vzdelávacími politikami. Druhá sekcia sa zaoberala rozvojom ľudských zdrojov ako predpokladom ekonomického rozvoja, personálnym manažmentom a v rámci toho človekom ako pracovnou silou, jeho miestom v podniku, personálnou politikou a nezamestnanosťou a jej dôsledkami. Tretia sekcia sa zaoberala starostlivosťou o človeka v zložitých a krízových situáciách súčasnej spoločnosti a s tým spojenou sociálnou prácou, sociálnou pedagogikou a sociálnou politikou. Nosnou témou štvrtej sekcie bol vzťah človeka a kultúry, premeny súčasnej kultúry, kultivácia človeka, kultúrna práca a kultúrna politika. Piata sekcia sa zaoberala ekologickými a environmentálnymi problémami, vzťahom človeka a životného prostredia, ekologickými procesmi a ich vplyvom na človeka, ohrozením človeka a ľudstva a filozofiou a stratégiou trvalo udržateľného rozvoja. Šiesta sekcia bola zameraná na problémy multikulturalnosti, minorít všetkého druhu, nacionalizmu, náboženského fundamentalizmu a úlohu náboženstiev. Siedma sekcia sa zaoberala problematikou informačnej spoločnosti, rozvoja informačných technológií a ich vplyvmi na človeka i novými formami vzdelávania, technológiami ako je napr. diaľtančné vzdelávanie alebo multimédia. Ôsma sekcia rozoberala problematiku andragogiky ako všestranného vedenia človeka a pomoci človeku a tiež andragogiky ako vedného odboru a študijnej disciplíny.

Rokovania v jednotlivých sekciách sa navzájom prelínali, najmä po obsahovej stránke. Názorným príkladom bola sekcia zaoberajúca sa ekologickou a environmentálnou problematikou. Jej účastníci diskutovali o tejto problematike z rôznych dimenzií – globálnej, ekonomickej, civilizačnej, kultúrnej, náboženskej a pod., a väčši-

na príspevkov prednesených v rámci tejto sekcie by mohla byť pokojne prezentovaná aj v niektorých iných sekciách.

Na záverečnom spoločnom zasadnutí konferencie garanti oboznámili účastníkov s priebehom a závermi rokovania jednotlivých sekcií. Sprestrením a obohatením konferencie bol aj slávnostný rout na hrade Šternberk,

kde neformálne diskusie nadviazali na oficiálne rokovanie konferencie.

Konferencia Človek na prelome tisícročí bola dobrým a nasledovaniahodným príkladom interdisciplinárneho dialógu, ktorý môže byť jednou z ciest zo súčasného krízového postavenia človeka i celého ľudstva.

Ivan Klinec

Kultúra a životné prostredie

V nových priestoroch Fakulty ekológie a environmentalistiky TU Zvolen v Banskej Štiavnici sa v dňoch 15.–17. októbra 1998 uskutočnil už IV. ročník medzinárodnej konferencie **Kultúra a životné prostredie** s ústrednou témou **Kultúrna krajina pre ekologické siete**.

Organizačne toto podujatie zabezpečila, rovnako ako po iné roky, Katedra UNESCO pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj Fakulty ekológie a environmentalistiky TU Zvolen v spolupráci s Rakúskym ústavom pre východnú a juhovýchodnú Európu a Ústavom krajinnej ekológie SAV pod záštitou Slovenskej komisie pre UNESCO.

Na konferencii sa stretlo 80 účastníkov, z toho 30 zo zahraničia (z Dánska, USA, Maďarska, Bieloruska, Českej republiky, Rakúska, Poľska a Nemecka) a 50 zo Slovenska.

Nosnou témou tohoročnej konferencie boli ekologické siete v kultúrnej krajine, na čo nadväzovali aj témy jednotlivých konferenčných zasadnutí – *Úloha ekologických sietí v kultúrnej krajine – teoretické a metodologické aspekty, Kultúrna krajina a ekologické siete – Národné príklady a stratégie, Čiastkové proky ekologických sietí, Kultúrne krajiny – výskum, vzdelávanie, prax.*

Prednesené príspevky obsiahli veľmi široký záber problematiky, od teoretických štúdií až po aplikácie v konkrétnych podmienkach a prostredí. Zaujímavé bolo porovnanie

rôznych prístupov k téme konferencie v jednotlivých prednáškach autorov z rôznych krajín.

Posledný deň podujatia – 17. október – bol venovaný exkurzii účastníkov do okolia Banskej Štiavnice, kde mali možnosť vidieť kultúrnu krajinu úplne zmenenú dvojtisícročným vplyvom človeka i reálnu existenciu ekologických sietí v území zapísanom do zoznamu Svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO.

Závery konferencie

- Kultúrna krajina je výsledkom vplyvu človeka na jeho okolie a má prírodný a kultúrny aspekt, reprezentovaný v priestore a čase. Jej súčasťou sú aj ekologické siete, pri ktorých je dôležité zdôrazniť ich živé funkcie a uvedomiť si, že "sieť nie je len kostra

podporujúca tkanivo". Hoci sa ekologické siete v krajinnej ekológii chápu ako cesty rozširovania rastlín a živočíchov, ekologické siete a kultúrna krajina by sa mali chápať ako celok.

- V nedávnej minulosti boli ekologické siete nesprávne klasifikované iba v zoznamoch chránených území, mapovaniach vzťahujúcich sa k ochrane a definovali sa ako hlavné "zelené" štruktúry a ekologické infraštruktúry. To, že sú funkciou reálne existujúcej krajiny, sa zanedbávalo.

- Krajiny ako jadrové územia, koridory, prechodné zóny či bariéry sú zvyčajne multifunkčné biotopy, ktoré sa môžu chápať ako ostrovy alebo celky v matici.

- Treba spojiť krajinnoekologické plánovanie s regionálnou politikou a akceptáciou hlbšej účasti verejnosti.

- V čase prevládajúcich socioekonomických zmien by sa predpovede mali tvoriť s ohľadom na ekologické vplyvy rôznych kultúrnych krajín.

- Na zabezpečenie spojenia ekologických sietí je nevyhnutná spolupráca v hraničných zónach.

Roman Čajka
Andrea Suranová
Sami Samuel

Priestorový rozvoj v európskom kontexte

Ulrich Graute (ed.): **Sustainable Development for Central and Eastern Europe – Spatial Development in the European Context**. Springer-Verlag, Berlin, Heidelberg, New York 1998. 314 strán.

Pojem udržateľnosť rozvoja sa stal v tomto desaťročí všadeprítomným. Možno práve preto má odborník a čoraz viac aj laická verejnosť dojem, že sa

jeho používaním ako politického hesla samotný obsah tohto pojmu degraduje skôr, ako je vedecky dôsledne definovaný. Urbanizmus a priestorový rozvoj vo všeobecnosti sú oblasti, v ktorých mnohé z obsahových stránok pojmu udržateľnosť rozvoja boli prirodzene prítomné už desaťročia. Napriek tomu, že v niektorých krajinách (napr. SRN) sa princíp udržateľnosti už stal i legislatívne zakotveným východiskom riadiacich a plánovacích činností na poli priestorového rozvoja, diskusia o vedeckých a praktických aspektoch jeho implementácie je stále aktuálna.